

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2024-736

26.8.2024

KLP Skadeforsikring AS

Motorvogn

Brannskadd bil – tidligere skader – fal. § 8-1 fjerde og femte ledd.

Sikrede meldte til foretaket at hennes bil var totalskadd pga. brann under kjøring 22.1. Foretaket avsto sikredes erstatningskrav 21.3.24, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd og krevde sine utlegg i saken tilbakebetalt. Foretaket hevdet sikrede hadde begått svik mot foretaket, idet hun hadde svart "nei" i skademeldingen på spørsmål om bilen hadde ureparerte karosseriskader til tross for at bilen hadde slike skader. Foretaket viste også til at sikrede hadde fått anledning til å foreta rettelser og/eller tilføyelser i skademeldingen under utredningen av saken. Sikrede var uenig i avslaget og viste til at foretaket selv satt med dokumentene om skadene på bilen og at hun trodde foretaket leste disse. Nemndas flertall kom til at foretaket var fri for ansvar og kunne si opp sikredes forsikringsavtaler pga. uredelig brudd på redegjøringsplikten ved skadeoppgjøret, samt at foretaket kunne kreve tilbakebetalt sine utlegg i saken.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning for skade på bil og spørsmålet om foretaket er fri for ansvar og kan si opp sikredes forsikringsavtaler pga. uredelig brudd på redegjøringsplikten ved skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd, samt spørsmål om det kan kreve refundert utlegg det har hatt og evt. vil få i saken.

Sikrede meldte fra om totalskade på bil pga. brann oppstått under kjøring 22.1.24 og opplyste i skademelding sendt foretaket 23.1.24 at bilen ble kjøpt 16.4.20 og hadde kilometerstand ca. 170 000. Sikrede svarte "Nei" på spørsmål om bilen hadde kjente rustskader, om den hadde "ureparerte karosseriskader", og om det var kjente feil eller mangler på motor som ikke var utbedret før brannen.

Foretaket tilskrev politiet for utlån av politidokumenter og anmodet en takstmann om å fastsette den totalskadede bilens verdi ut fra markedsverdi og tilstand. Det informerte videre sikrede om at det avventet videre behandling til politidokumenter var mottatt.

Foretaket har forklart at det deretter oppdaget at det lå et nylig takstopppdrag i DBS for en tidligere skade på bilen, og at sikrede hadde mottatt et kontantoppgjør på kr 61 329 etter at bilen 19.9.23 var utsatt for en kollisjon. Foretaket hadde godkjent kontantoppgjør selv om taksten utgjorde en betydelig del av bilens markedsverdi. Erstatning ble utbetalt 12.1.24, dvs. ti dager før brannskaden oppsto. Basert på dette besluttet foretaket å utrede saken nærmere, herunder om skaden pålydende kr 61 239 var utbedret, idet sikrede i skademeldingen hadde svart "Nei" vedrørende gamle ureparerte skader. Foretaket engasjerte F. som fikk saken oversendt 15.2.24. F. sendte 19.2.24 sikrede et informasjonsskriv. I tillegg sendte F. kopi av skademelding og skrev "Dersom du har noen rettelser eller tilføyelser til skademeldingen, ber jeg om tilbakemelding på det så snart som mulig".

Etter at F. hadde hatt en samtale med sikrede pr. telefon 26.2.24, ble det utarbeidet et "Samtalereferat". I tillegg sendte F. foretaket et "Utredningssammendrag" av 10.3.24:

Politiets etterforskning:

[.....]

N.. (din).. kjæreste ..J.. var sjåfør av bilen da den brant. ..S.. var passasjer. Begge ble avhørt på politistasjonen samme kveld. Mens de kjørte begynte det å lukte svidd/brent. Det kom røyk gjennom bilens ventilasjonsanlegg/varmeapparat på høyre side foran. Dette "utviklet seg til flammer"

Politiet tok senere telefonavhør av ..N (deg)... Bilder tatt av politiet viser at bilen er helt utbrent. Det er ikke gjennomført tekniske undersøkelser, og saken blir henlagt. Det kommer ikke frem noen opplysninger som belyser brannårsaken.

Utredningen:

[.....]

I e-post av 19.2.24 fikk N.... oversendt F informasjonsskriv og innsendte skademelding. Hun ble skriftlig bedt om å gi tilbakemelding dersom hun hadde rettelser eller tilføyelser til skademelding. Hun kom ikke med noen rettelser eller tilføyelser.

I samtale 26.2.24 forklarte N... at det hadde vært svielukt i bilen de siste tre dagene før skadedato, men at de ikke fant ut hva det var. Da brannen oppstod var hun på besøk hos sin mor, og følgelig ikke til stede.

Under samtalen ble bilens historikk gjennomgått, herunder tidligere hendelser som hadde medført skader på bilen. I tillegg til tidligere nevnte skade av 19.9.23, som var taksert til kroner 61.329, opplyste N... at det var lakkskader/riper på høyre side foran, samt en skade på/ved bagasjelokket. Ingen av de tre skadene var utbedret før brannen.

N... sa i telefonsamtalen at hun nå var klar over at hun burde ha meldt fra om de gamle skadene både da hun skrev skademeldingen til KLP, og etter å ha fått e-post vedlagt skademeldingen 19.2.24. Dette var feil av henne, men det hele skjedde i "full fart", og hun så ikke på skademeldingen som var vedlagt e-posten av 19.2.24. Hun mener hun ikke bevisst har gitt feilaktige opplysninger om gamle skader på bilen.

"Samtalereferatet" anga under punktet om "Skadekrav og informasjon til forsikringsforetaket" følgende:

På spørsmål hva hennes skadekrav er etter brannen, sa N... at hun antar det må være markedsprisen på bilen. Hun vet ikke hva markedsprisen på en tilsvarende Hyundai I 30 er nå. [.....]

N.... ble gjort kjent med at da hun skrev skademeldingen etter bilbrannen har hun krysset av på at det ikke var gamle skader på ..bilen.., herunder at det ikke var ureparerte karosserisaker, rustskade, kjente feil eller mangler på motor som ikke var utbedret. På spørsmål om årsaken til dette svarte N... at dette sikkert var feil. Hun burde ha krysset av på at det var kjente feil eller skader. Alt skjedde imidlertid i full fart. Hun skjønner nå at det korrekte er at det skal gjøres fratrekk i skadeoppgjøret for gamle skader. Hun bemerker at KLP kunne sett at det var tidligere skader dersom de undersøkte historikken til ..bilen...

N... ble gjort kjent med at det hender at skadesaker går rett til utbetaling uten grundigere kontroll. Derfor risikerer forsikringsselskap å betale ut for mye i erstatning dersom opplysningene fra forsikringstaker om gamle skader på en motorvogn ikke er korrekt. N.... kommentar til dette var at hun skjønner det, men trodde forsikringsselskapet gjorde en helhetsvurdering ut fra alle papirene (i betydningen opplysninger. ..utreder..) de har knyttet til en forsikringstaker.

N.. ble gjort kjent med følgende: Hun fikk utbetalt kroner 61.329 direkte til lånet hennes etter skaden da L.. kjørte på ..bilen... Denne skaden var ikke reparert før brannen. Det var heller ikke to andre skader hun har redegjort for i denne samtalen. Dersom hun skulle fått utbetalt markedspris i erstatning for ..bilen.. etter bilbrannen ville hun fått utbetalt kr 61.329 to ganger, samt at det ikke ble gjort fratrekk for de to andre skadene på bilen. Dette ville hun tjent på.

[.....]

Foretaket avsto 21.3.24 sikredes erstatningskrav i sin helhet med henvisning til brudd på fal. § 8-1 første og fjerde ledd. Det forbeholdt seg retten til å kreve tilbakebetalt sine utlegg i saken, herunder evt. utlegg ovenfor skadelidt motpart, og ville oversende en nærmere kravoppstilling

når alt var beregnet. Det sa samtidig opp alle sikedes forsikringsdekninger i foretaket f.o.m. 2.4.24, jf. fal. § 8-1 femte ledd, nektet sikrede fremtidig kundeforhold og informerte om klagemulighetene:

1.BESKRIVELSE AV SAKENS FORHOLD

Vi viser til din skademelding av 23.1.24. der du opplyste at din Hyundai 130, 2012 modell, med kjennetegn brant 22.1.24. Bilen ble totalskadet som følge av brannen. Du opplyste også at bilen ikke hadde kjente rustskader, ureparerte karosseriskader eller kjente feil/mangler på motor som ikke var utbedret før brannen.

KLPs undersøkelser viste at ..din bil.. ble påkjørt 19.9.23 der din motpart hadde skylden. Som oppgjør for denne skaden betalte KLP 61.329 kroner i kontantoppgjør til din bank, .., fredag 12.1.24. Denne utbetalingen tilsvarer nesten bilens markedspris på cirka 65.000.

Forsikringssaken etter bilbrannen ble sendt til utredning for å avklare faktum, herunder om det var gamle, ureparerte skader på skadedato. Under utredningen ble politiets straffesaksdokumenter innhentet. I tillegg til korrespondanse med deg på e-post, ble det gjennomført en telefonsamtale med deg 26.2.24. Utredningen viste at ..din bil.. hadde flere gamle, ureparerte skader da den brant.

2. FORETAKETS VURDERING AV SAKEN

KLP mener du har gitt bevisst uriktige eller ufullstendige opplysninger i denne saken. Vi legger til grunn at dette er gjort for at du skulle få en erstatning du ikke hadde krav på, og at du visste eller måtte forstå at en uberettiget erstatning var konsekvensen av de uriktige eller ufullstendige opplysningene. Vi begrunner dette med følgende:

Du har gitt feilaktige opplysninger om gamle skader i skademeldingen av 23.1.24. I tillegg fikk du en ny mulighet til å fortelle om eventuelle gamle skader på ovennevnte Hyundai i forbindelse med e-posten av 19.2.24 fra vår eksterne utreder. Din skademelding ble vedlagt denne e-posten, og du ble bedt om å gi tilbakemelding så snart som mulig dersom du hadde rettelser eller tilføyelser til skademeldingen.

Du hadde ingen rettelser eller tilføyelser til skademeldingen, og på den måten opprettholdt du dine opplysninger om at det ikke var gamle skader på ..din bil... Først i telefonsamtalen 26.2.24 erkjente du at det var flere gamle skader på bilen som ikke var reparert da bilen brant. I tillegg til ovennevnte skade av 19.9.23 opplyste du at det var lakkskader/riper på høyre side foran, samt en skade på/ved bagasjelokket. Ingen av de tre skadene var utbedret før brannen. Til sammen overgår de tre skadene bilen markedsverdi på skadedato for bilbrannen.

KLP mener du har handlet bevisst fordi du visste, eller måtte forstå, at de oppgitte opplysningene ikke var riktige. KLP vil derfor hevde at du har vurdert og kalkulert med risikoen for oppdagelse. Innbetalingen på 61.329 kroner skjedde kun 10 dager før bilbrannen, noe som også må ha vært en påminnelse om at bilen hadde gamle, ureparerte skader.

Selskapet legger til grunn at du bevisst har gitt uriktige opplysninger til selskapet, noe som kunne medført en feilaktig erstatningsutbetaling til deg på cirka 65.000 kroner dersom ikke saken hadde blitt undersøkt nærmere gjennom utredning. Du hadde god tid på deg til å rette opp de feilaktige opplysningene, men gjorde det ikke før 26.2.24. På det tidspunktet visste du at forsikringssaken ble undersøkt nærmere, og erkjente at du burde ha opplyst om gamle ureparerte skader tidligere. Verken din begrunnelse om at "alt skjedde i full fart" da du skrev skademeldingen, eller at du "ikke så på skademeldingen som var vedlagte-posten av 19.2.24", virker troverdig.

Sikrede krever dekning for skadene på bilen og avviser at det foreligger uredelig brudd på redegjøringsplikten under skadeoppgjøret. Hun unnlot å krysse av for tidligere skader på bilen fordi foretaket selv satt med alle dokumentene om skadene på bilen, og hun trodde foretaket leste disse dokumentene. Det var aldri hennes mening å tilbakeholde noen opplysninger som uansett gjaldt skader foretaket selv visste om.

Forsikringsforetaket avviser ansvar og anfører at sikrede uredelig brøt redegjøringsplikten under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 første og fjerde ledd.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er fri for ansvar og kan si opp sikredes forsikringsavtaler pga. uredelig brudd på redegjøringsplikten ved skadeoppgjøret, samt om det kan kreve tilbakebetalt sine utlegg i saken.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Trine Vøien, bemerker:

Flertallet mener foretaket må gis medhold.

Fal. § 8-1 fjerde og femte ledd angir:

Gir sikrede ved skadeoppgjøret bevisst uriktige eller ufullstendige opplysninger som sikrede vet eller må forstå kan føre til at sikrede får utbetalt en erstatning han eller hun ikke har krav på, mister sikrede ethvert erstatningskrav mot forsikringsforetaket etter denne og andre forsikringsavtaler i anledning samme hendelse. Hvis sikredes forhold bare er lite klanderverdig, bare angår en liten del av kravet, eller hvis det ellers foreligger særlige grunner, kan sikrede likevel få delvis erstatning. § 4-14 gjelder tilsvarende.

I tilfeller som nevnt i fjerde ledd kan forsikringsforetaket si opp enhver forsikringsavtale det har med sikrede med en ukes varsel. § 3-7 annet ledd første, annet og fjerde punktum gjelder tilsvarende.

Det første spørsmålet er om sikrede ga uriktige eller ufullstendige opplysninger.

Sikrede svarte i skademeldingen "Nei" på spørsmålet om "Hadde kjøretøyet ureparerte karosseriskader?". Basert på foreliggende saksdokumenter legger flertallet til grunn at bilen hadde ureparerte skader taksert til kr 61 239 fra en kollisjon før skadehendelsen 21.1.24. På spørsmål fra utreder om det også var andre skader, svarte sikrede videre at det kanskje var noen skader i lakken fremme på siden av bilen, trolig på høyre side, oppstått på sommeren før nevnte kollisjon, samt en skade på/ved bagasjelokket. Det er derfor klart at det foreligger gale opplysninger.

Det andre spørsmålet er om sikrede ga de gale opplysningene bevisst. Sikrede har forklart at hun svarte "Nei" på spørsmål om gamle skader fordi hun la til grunn at foretaket allerede var kjent med disse skadene, og hadde dokumenter på det fra tidligere som det leste. Foretakets mulige kunnskap om kollisjonsskaden gir imidlertid ikke sikrede noen rimelig grunn til å svare "Nei" i stedet for "Ja" på spørsmålet. Sikrede fikk også 19.2.24 tilsendt skademeldingen fra utreder med spørsmål om sikrede hadde noen rettelser eller tilføyelser til den, og fikk da en klar oppfordring til å lese gjennom den på nytt og rette opp i evt. feil. Sikrede har forklart dette med at hun ikke så på skademeldingen som var vedlagt e-posten, men dette må være sikredes risiko. Sikrede har for øvrig også erkjent andre skader som foretaket ikke hadde kunnskap om. Flertallet mener derfor sikrede ga de gale opplysningene bevisst.

Det forhold at sikrede opplyste om de tidligere skadene i samtalen med utreder 26.2.24, kan ikke føre til et annet resultat fordi hun da må ha forstått at utreder allerede var kjent med de tidligere skadene.

Det tredje spørsmålet er om de gale opplysningene kunne gi sikrede en erstatning hun ikke hadde krav på. Dette må klart besvares bekreftende. Utgangspunktet for erstatningsberegningen er bilens gjenanskaffelsespris på skadetidspunktet, og det er åpenbart at ureparerte skader ville redusere denne verdien.

Det fjerde spørsmålet er om sikrede "måtte forstå dette". Formuleringen er definert slik i HR-2024-989-A avsnitt 39:

Det sikrede "må forstå", er at de bevisst uriktige eller ufullstendige opplysningene sannsynligvis vil føre til en for høy utbetaling dersom de legges til grunn for erstatningsoppgjøret. Kravet er oppfylt når en mulig uvitenhet fremstår som uforståelig ut fra en objektiv bedømmelse av de relevante konkrete omstendighetene. I alminnelighet kan det legges til grunn at dette er tilfellet når forsikringsforetaket har spurt om opplysningene i for eksempel skademeldings- eller tapsskjema.

Sikrede opplyste på forespørsel fra utreder at hennes erstatningskrav var bilens markedspris. Hun var derfor klar over utgangspunktet for erstatningsberegningen. Sikrede har i ettertid forklart at hun har kompleks PTSD. Flertallet kan ikke se at dette er dokumentert, og heller ikke at det er dokumentert at en slik tilstand medfører at hun ikke måtte forstå at ureparerte skader på bilen kunne føre til at hun fikk en erstatning hun ikke hadde krav på. Det er for øvrig ikke opplyst om noe som kan gi en annen troverdig forklaring på de uriktige opplysningene sikrede ga enn at hun ønsket en erstatning hun ikke hadde krav på. Spørsmålet om tidligere skader i skademeldingen var ikke til å misforstå, og de tidligere skadene ville vært vanskelig å oppdage ved vurderingen av bilens markedspris siden bilen var totalt utbrent.

Foretaket er etter dette uten ansvar for bilbrannen pga. uredelig brudd på redegjøringsplikten, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd første punktum, dvs. at sikrede mister ethvert erstatningskrav mot foretaket under bilforsikringen og evt. andre forsikringsavtaler i anledning samme hendelse.

Hvis det foreligger uredelig brudd på redegjøringsplikten etter fal. § 8-1 fjerde ledd, følger det av femte ledd at foretaket også kan si opp enhver forsikringsavtale det har med sikrede med en ukes varsel.

Foretaket tok i sitt brev av 21.3.24 forbehold om at det vil kreve tilbakebetaling av utlegg fra sikrede. Det har opplyst at det vil oversende nærmere kravoppstilling og betalingsopplysninger så snart alt er beregnet.

Bevisst uriktige opplysninger under skadeoppgjøret må regnes som et erstatningsgrunnlag som medfører at sikrede er ansvarlig for den erstatningsutbetalingen de gale opplysningene har forledet foretaket til å betale, og for de utgiftene sikrede påfører foretaket, etter alminnelige erstatningsrettslige regler. Det vises her til FinKN 2024-421 med henvisning til Brynildsen, m.fl.: Forsikringsavtaleloven (3. utg., 2014) s. 289, samt FinKN 2019-658 og 2017-812.

Nemndas mindretall, Fanny Heller, bemerker:

Mindretallet er ikke enig i at det foreligger et brudd på redegjøringsplikten i fal. § 8-1 fjerde ledd.

Mindretallet er enig med flertallet i at det objektivt sett er fremsatt uriktige opplysninger når det gjelder tidligere skader på bilen. Mindretallet mener imidlertid at det ikke foreligger klar sannsynlighetsovervekt for at sikrede gjorde dette "bevisst".

Etter mindretallets syn må sikredes egen forklaring legges til grunn når det gjelder hvorvidt hun var bevisst på at hun ga opplysninger til foretaket som ikke var fullstendige. Sikrede sier at hun ikke mente å holde tilbake opplysninger for foretaket da hun svarte "nei" på spørsmålet om tidligere skader på bilen. Mindretallet mener det har formodningen mot seg at sikrede bevisst skulle holde tilbake opplysninger om skader hun hadde fått kontantoppgjør for av samme foretak kun kort tid før. Mindretallet viser også til at sikrede oppga alle opplysninger i samtalen med utreder, og dermed selv korrigerste feilen i skademeldingen.

Selv om sikrede burde ha sørget for å gi korrekte opplysninger i skademeldingen, er det etter mindretallets syn ikke holdepunkter for å legge til grunn at hun tilbakeholdt opplysninger "bevisst".

Vilkårene i forsikringsavtaleloven § 8-1 fjerde ledd er etter mindretallets syn ikke oppfylt.

Mindretallet mener derfor at sikrede må gis medhold.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Fanny Helle (forbrukerrepresentant).